

Határozatok Tára

GERARD HOGAN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. július 29.¹

C-432/18. sz. ügy

**Consorzio Tutela Aceto Balsamico di Modena
kontra
BALEMA GmbH**

(a Bundesgerichtshof [szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Mezőgazdaság – 510/2006/EK tanácsi rendelet – 1151/2012/EK rendelet – Földrajzi jelzések és eredetmegjelölések oltalma – A 13. cikk (1) bekezdése – 583/2009/EK bizottsági rendelet – Az »Aceto Balsamico di Modena (OFJ)« elnevezés bejegyzése – E földrajzi jelzés alkotóelemeinek oltalma”

I. Bevezetés

1. A balzsam illatos és olajos anyag, amely különböző növények nedvéből ered. Évezredek óta használják gyógyszerek, kenőcsök és illatszerek alapanyagaként. A balzsam e célokból történő használata régóta nyomon követhető az európai hagyományban és kultúrában. Számos utalás történt a balzsam (vagy balzsamkészítmény) gyógyító célú felhasználására mind a Bibliában, mind Shakespeare drámáiban, és, természetesen, Wagner utolsó operájából, a Parsifalból megtudhatjuk, hogy a sérült Amfortas király szenvedésére és nagy fájdalmára csak az hoz enyhülést, amikor egyébként gyógyíthatatlan sebét az Arábiából hozott fiolányi balzsammal ápolják.

2. A „balzsam” szó (és olyan rokon értelmű változatai, mint a „balzsamkészítmény”) történeti fejlődése ekképpen vezetett el a szó jelenlegi jelentéséhez. Manapság a „balzsam” szót természetesen gyakran egy általánosan ismert termékkel, az „Aceto Balsamico di Modená”-val azonosítjuk. Ez egy nagyon sötét színű, sűrű és ízesített ecet, amely érett (részben erjesztett) szőlőből készül, és amelyet éveken keresztül fahordókban érlelnek.² Maga a termék egyébként nem tartalmaz balzsamot, az olasz „balsamico” szó azonban azt jelenti, hogy „balzsamszerű”. A „balsamico” melléknevet az ecet („aceto”) minősítésére ezért abban az értelemben használják, hogy kiemeljék azt a gyógyhatást, illetve gyógyító erőt és általában azokat a balzsamnak betudott tulajdonságokat, amelyekről azt gondolták, hogy azokkal a termék eredetileg rendelkezett.

¹ Eredeti nyelv: angol.

² Lásd az egy elnevezésnek az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába való bejegyzéséről (Aceto Balsamico di Modena [OFJ]) szóló, 2009. július 3-i 583/2009/EK bizottsági rendelet (HL 2009. L 175., 7. o.) II. mellékletét.

3. Mindez felveti a kérdést, hogy a „balsamico” szó önmagában is jogosult-e földrajzi jelzéseként védelemre. Ez az a lényeges kérdés, amely a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemben felmerül, amelyet a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) 2018. július 2-án nyújtott be a Bíróság hivatalához, és amely az 583/2009 rendelet 1. cikkének és I. mellékletének értelmezésére vonatkozik. Ez a rendelet volt az, amely az „Aceto Balsamico di Modena (OFJ)” elnevezést bejegyezte az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába.

4. Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra kíván választ kapni, hogy az „Aceto Balsamico di Modena (OFJ)” elnevezés egészének bejegyzése által biztosított oltalom kiterjed-e ezen elnevezés egyes, földrajzi utalást nem tartalmazó tagjai,³ nevezetesen az „Aceto”, a „Balsamico” és az „Aceto Balsamico” kifejezések használatára is. E kérdések megvizsgálása előtt elsőként a vonatkozó jogi rendelkezéseket kell bemutatni.

II. Jogi háttér

5. Az 583/2009 rendeletet a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló, 2006. március 20-i 510/2006/EK tanácsi rendelet⁴ alapján fogadták el. Az 510/2006/EK rendeletet 2013. január 3-ával hatályon kívül helyezte az (EU) 1151/2012 rendelet⁵ 58. cikkének (1) bekezdése. Az 1151/2012 rendelet 58. cikkének (2) bekezdése értelmében a hatályon kívül helyezett rendeletre történő hivatkozásokat az 1151/2012 rendeletre való hivatkozásként kell értelmezni.⁶

A. Az 1151/2012 rendelet

6. Az 1151/2012 rendelet 3. cikkének (6) bekezdése szerint a „»köznevesült kifejezés«: olyan terméknév, amely – bár arra a helyre, régióra vagy országra utal, ahol a terméket eredetileg előállították vagy forgalmazták – az Unióban egy termék általánosan elterjedt elnevezésévé vált”.

7. Az 1151/2012 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy:

„E rendelet alkalmazásában a »földrajzi jelzés« elnevezés olyan terméket jelöl:

- a) amely egy meghatározott helyről, régióból vagy országból származik;
- b) amelynek valamely tulajdonsága, hírneve vagy más jellemzője alapvetően földrajzi eredetének tulajdonítható; valamint
- c) amely előállításának legalább egy szakasza a meghatározott földrajzi területen történik.”

8. Az 1151/2012 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Köznevesült kifejezéseket nem lehet oltalom alatt álló eredetmegjelölésként vagy oltalom alatt álló földrajzi jelzéseként bejegyezni.”

3 A „Modena” kifejezéssel kapcsolatban nem merülnek fel kérdések.

4 HL 2006. L 93., 12. o.

5 A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló, 2012. november 21-i 1151/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 343., 1. o.)

6 A jelen eljárás tekintetében az 510/2006 rendelet vonatkozó rendelkezései lényegében megegyeznek az 1151/2012 rendelet rendelkezéseivel. Ezért az egyszerűség kedvéért ebben az eljárásban az 1151/2012 rendeletre hivatkozom.

9. Az 1151/2012 rendelet „Fogalommeghatározások” címet viselő 13. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A bejegyzett elnevezések a következőkkel szemben élveznek oltalmat:

- a) a bejegyzett elnevezés bármilyen közvetlen vagy közvetett kereskedelmi célú felhasználása a bejegyzés hatálya alá nem tartozó olyan termékek esetében, amelyek az adott elnevezés alatt bejegyzett termékhez hasonlóak, illetve az elnevezés olyan használata, amely az oltalom alatt álló elnevezés hírnevével való visszaélésnek minősül, abban az esetben is, ha e termékeket összetevőként használják;
- b) bármilyen visszaélés, utánzás vagy félrevezető utalás, még abban az esetben is, ha a termékek vagy szolgáltatások tényleges származása fel van tüntetve, vagy ha a bejegyzett elnevezés fordítását használják, illetve ha azt a »jellegű«, »típusú«, »eljárással készített«, »hasonlóan készített«, »utánzat« vagy ezekhez hasonló kifejezések kísérik, abban az esetben is, ha e termékeket összetevőként használják;
- c) bármely egyéb, a termék származására, eredetére, jellegére vagy alapvető tulajdonságaira vonatkozó, a belső vagy a külső csomagoláson, az adott termékhez kapcsolódó reklámanyagon vagy dokumentumon elhelyezett hamis vagy megtévesztő megjelölés, valamint a termék származását illetően hamis benyomást keltő dobozba történő csomagolás;
- d) bármilyen egyéb olyan gyakorlat, amely a termék tényleges származása tekintetében a fogyasztó megtévesztéséhez vezethet.

Amennyiben egy oltalom alatt álló eredetmegjelölés vagy oltalom alatt álló földrajzi jelzés egy köznevesült terméknevet foglal magában, e köznevesült elnevezés használata nem minősül az első albekezdés a) vagy b) pontjával ellentétesnek.

(2) Az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és az oltalom alatt álló földrajzi jelzések nem köznevesülhetnek.

[...]”

10. Az 1151/2012 rendelet „Köznevesült kifejezések” című 41. cikke a következőket írja elő:

„(1) A 13. cikk sérelme nélkül, e rendelet nem érinti az Unióban köznevesült kifejezések használatát, még az olyan köznevesült kifejezéseket sem, amelyek a minőségrendszerek valamelyikének keretében oltalmat élvező elnevezés részét képezik.

(2) Annak megállapítása érdekében, hogy egy elnevezés köznevesültnek minősül-e vagy sem, minden releváns tényezőt figyelembe kell venni, különösen:

- a) a fogyasztási területeken fennálló helyzetet;
- b) a vonatkozó nemzeti és uniós jogi aktusokat.

(3) Az érdekelt felek jogainak teljes körű védelme érdekében a Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy az 56. cikknek megfelelően felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el az e cikk (1) bekezdésében említett kifejezések köznévi státusának meghatározására vonatkozó további szabályok megállapítása céljából.”

B. Az 583/2009 rendelet

11. Az 583/2009 rendelet (2)–(5), (7), (8) és (10) preambulumbekzdése az alábbiakat állapítja meg:
- (2) „Németország, Görögország és Franciaország [...] kifogással élt a bejegyzés ellen”.
 - (3) Kifogásában Németország különösen azt tartja aggodalmasnak, hogy az „Aceto Balsamico di Modena” oltalom alatt álló földrajzi jelzés bejegyzése veszélyeztetheti a legalább öt éve jogszerűen forgalomban lévő, Balsamessig/Aceto balsamico néven értékesített termékek létét, és azon véleményének adott hangot, hogy ez utóbbi kifejezések szokásos elnevezésnek minősülnek.
 - (4) Franciaország különösen azt sérelmezte kifogásában, hogy az „Aceto Balsamico di Modena” nem rendelkezik olyan, önálló hírnévvel, amely elkülöníthető a 813/2000/EK tanácsi rendelettel már bejegyzett „Aceto balsamico tradizionale di Modena” oltalom alatt álló eredetmegjelölés hírnevétől. Franciaország úgy véli, hogy ez a fogyasztót megtévesztheti a termék jellegét és származását illetően.
 - (5) Görögország pedig rámutatott, hogy maga is jelentős mennyiségű balzsamecetet állít elő, amelyet többek között a „balsamico” vagy a „balsamon” elnevezéssel ellátva értékesítenek, és hogy ezért az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés bejegyzése hátrányosan befolyásolná ezeknek a legalább öt éve jogszerűen forgalomban lévő termékeknek a létét. Ezenkívül Görögország álláspontja szerint az „aceto balsamico”, „balsamic” stb. kifejezés szokásos elnevezésnek minősül.
- [...]
- (7) Mivel Franciaország, Németország, Görögország és Olaszország között nem jött létre megállapodás az előírt határidőn belül, a Bizottságnak határozatot kell hoznia az 510/2006/EK rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében előírt eljárás szerint.
 - (8) A Bizottság kikérte az 93/53/EK bizottsági határozattal létrehozott, az eredetmegjelöléssel, földrajzi árujelzőkkel és a különleges tulajdonságokra vonatkozó tanúsítványokkal foglalkozó tudományos bizottság véleményét arról, hogy teljesülnek-e a bejegyzés feltételei. Az említett bizottság által 2006. március 6-án egyhangúlag elfogadott vélemény szerint az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés hírneve a belföldi piacon és a külföldi piacokon egyaránt vitathatatlan: erre utal, hogy az elnevezés gyakran fordul elő számos tagállam ételreceptjeiben, és sűrűn szerepel az interneten, valamint a sajtóban és a médiában. Az „Aceto Balsamico di Modena” tehát teljesíti a terméknek ezen elnevezéshez kötődő sajátos hírnevére vonatkozó feltételt. A bizottság figyelmét nem kerülték el a több mint száz éve párhuzamosan forgalomban lévő különböző termékek. A bizottság azt is megállapította, hogy az „Aceto Balsamico di Modena” terméket jellemzői, vevőköre, felhasználása, terjesztési módja, kinézete és ára egyaránt megkülönbözteti az „Aceto balsamico tradizionale di Modena” terméktől, s ezáltal az érintett termelők méltányos elbánásban részesíthetők, a fogyasztók félrevezetése pedig elkerülhető. A Bizottság teljes mértékben egyetért e megállapításokkal.
- [...]
- (10) Megállapítható, hogy Németország és Görögország azon indoka, amely szerint a bejegyeztetni kívánt kifejezés szokásos elnevezésnek minősül, valójában az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés egészét nem, hanem csupán annak egyes elemeit érinti, nevezetesen az „aceto”, a „balsamico” és az „aceto balsamico” kifejezést, illetőleg e kifejezések fordítását más nyelvekre. Márpedig az oltalom az „Aceto Balsamico di Modena” összetett elnevezésre vonatkozik. Az összetett elnevezés egyes, földrajzi utalást nem tartalmazó tagjait – akár egyszerre többet is közülük –, valamint fordításukat a közösségi jogrend elveinek és szabályainak betartásával a Közösség egész területén használni lehet.

12. Az 583/2009 rendelet 1. cikke ekképp rendelkezik:

„Az e rendelet I. mellékletében szereplő elnevezés bejegyzésre kerül.”

13. Az 583/2009 rendelet I. melléklete az „Aceto Balsamico di Modena (OF)” elnevezésre vonatkozik.

III. Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

14. A BALEMA GmbH (a továbbiakban: BALEMA) ecetalapú termékeket gyárt, és azokat Baden térségében értékesíti. Legalább 25 éve forgalmazza a „Balsamico” és „Deutscher Balsamico” elnevezésű termékeket. A termékein található címkéken a „Theo der Essigbrauer, Holzfassreifung, Deutscher Balsamico traditionel, naturtrüb aus badischen Weinen” [Theo, az ecetkészítő, fahordókban érlelt, Baden borból készített, hagyományos, természetesen zavaros német balzsamecet], illetve az „1. Deustches Essig Brauhaus, Premium, 1868, Balsamico, Rezeptur No. 3” [első német ecetfőzde, prémium, 1868, balzsam, 3. sz. recept] felirat szerepel.

15. Nem vitatott, hogy a BALEMA „Balsamico”-nak nevezett termékei nem tartoznak az „Aceto Balsamico di Modena (OF)” 583/2009 rendelet 1. cikke és I. melléklete szerinti bejegyzésének hatálya alá, mert nem felelnek meg az e rendelet II. mellékletében szereplő termékleírásnak.

16. A Consorzio Tutela Aceto Balsamico di Modena (a továbbiakban: Consorzio) az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezésű termékek gyártóinak társulása. A Consorzio úgy véli, hogy a „Balsamico” elnevezés BALEMA általi használata sérti az „Aceto Balsamico di Modena” oltalom alatt álló földrajzi jelzést. Ezért a Consorzio felszólította a BALEMA-t a jogsértés abbahagyására. A BALEMA válaszul nemleges megállapítási keresetet nyújtott be a német bíróságokon a Consorzio ellen, amelyben annak megállapítását kérte, hogy nem került sor védjegybitorlásra. A kereset nem volt eredményes.

17. A fellebbviteli fokon a BALEMA annak megállapítását kérte, hogy nem köteles felhagyni a „Balsamico” elnevezésnek a Németországban előállított ecetalapú termékek tekintetében történő használatával. A fellebbezésnek helyt adtak, mivel a bíróság úgy ítélte meg, hogy a „Balsamico” elnevezés ecettel kapcsolatban történő használata nem sértette az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének b) pontját. A bíróság szerint az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezésre az 583/2009/EK rendelet által biztosított oltalom csak az *elnevezés egészét* illeti meg, azonban az összetett elnevezés földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemeit *nem*, akkor sem, ha ezeket együtt használják.

18. Az ügyben a kérdést előterjesztő bíróság előtt felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be.

19. A kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy a felülvizsgálati kérelem akkor lehet sikeres, ha a BALEMA által használt „Balsamico” és „Deutscher Balsamico” elnevezés sérti az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének a) vagy b) pontját. E bíróság szerint egy ilyen megállapítás előfeltétele, hogy az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés egészének az 583/2009/EK rendeletnek 1. cikke által biztosított oltalom kiterjedjen az összetett elnevezés *egyres, földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemeinek* („Aceto”, „Balsamico”, „Aceto Balsamico”) a használatára.

20. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) megállapítja, hogy az, hogy az oltalomban részesülő, több alkotóelemből álló földrajzi jelzés az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének a) vagy b) pontja szerint nemcsak az egész jelzés használatával, hanem e jelzés egyes alkotóelemeinek használatával szemben is oltalomban részesülhet, e rendelet 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből és a Bíróság ítélezési gyakorlatából következik. Az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdése szabályozza azt a különös esetet, amikor az oltalom alatt álló földrajzi jelzés egy köznevesült terméknevet foglal magában. Ez a rendelkezés úgy rendelkezik, hogy e köznevesült elnevezés használata nem minősül az e rendelet 13. cikke (1) bekezdése első albekezdésének a) vagy b) pontjával ellentétesnek. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság)

arra a tényre is hivatkozott, hogy az oltalomban részesülő, több alkotóelemből álló földrajzi jelzés oltalmának terjedelmét azonban az elnevezés bejegyzéséről rendelkező bizottsági rendelet korlátozhatja úgy, hogy az nem terjed ki e jelzés egyes alkotóelemeinek a használatára. E tekintetben az, hogy az elnevezés bejegyzése alapján biztosított oltalom korlátozott lehet, abból is következik, hogy a kérelmező jelezheti, hogy nem kér az elnevezés valamennyi alkotóelemére oltalmat.

21. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) úgy véli, hogy az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés egészére vonatkozó oltalom terjedelmének korlátozása mellett szól – az egyes, földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemeknek az oltalom köréből történő kizárásával – az 583/2009 rendelet (3), (5) és (10) preambulumbekzdése. Ezenkívül úgy ítéli meg, hogy az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés egészére kiterjedő oltalom megadása – a felülvizsgálati kérelemben kifejtett állásponttal szemben – nem jelentene az „Aceto balsamico tradizionale di Modena” és az „Aceto balsamico tradizionale di Reggio Emilia” oltalom alatt álló eredetmegjelöléseknek a 2081/92/EGK rendelet 17. cikkében megállapított eljárás szerint a földrajzi jelzések és eredetmegjelölések bejegyzéséről szóló 1107/96/EK bizottsági rendelet mellékletének kiegészítéséről szóló, 2000. április 17-i 813/2000/EK tanácsi rendelettel⁷ történt bejegyzésével ellentétes értelmezést. Az 583/2009 rendelettel ellentétben az oltalom korlátozott terjedelmére való hivatkozások a 813/2000 rendeletben – ami talán arra vezethető vissza, hogy a megelőző bejegyzési eljárásban nem került sor a 2081/92/EK tanácsi rendelet⁸ 7. cikke (jelenleg az 1151/2012 rendelet 51. és 52. cikke) szerinti tagállami felszólalásokra – azonban nem képezik akadályát az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés egészére kiterjedő oltalom terjedelme korlátozásának.

22. E körülmények között a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Kiterjed-e az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés egészének oltalma az összetett elnevezés egyes, földrajzi utalást nem tartalmazó tagjainak (»Aceto«, »Balsamico«, »Aceto Balsamico«) a használatára?”

IV. A Bíróság előtti eljárás

23. Írásbeli észrevételeket nyújtott be a Consorzio, az olasz, a görög és a spanyol kormány, valamint a Bizottság. A Consorzio, a BALEMA, a német, a görög, a spanyol és az olasz kormány, valamint a Bizottság a 2019. május 23-i tárgyaláson terjesztette elő szóbeli észrevételeit.

V. Elemzés

A. Előzetes megjegyzések

24. Előzetesen rá kell mutatni, hogy az ebben az ügyben – sőt más hasonló ügyekben – felmerülő nehézségek egy része egyetlen kifejezésnek („köznevesült kifejezés”) a viszonylag szabad, két különböző értelemben vett használatára vezethető vissza. Amint azt az imént megjegyeztem, a „köznevesült kifejezés” az 1151/2012 rendelet 3. cikkének (6) bekezdésében foglalt meghatározás szerint olyan terméknév, „amely – bár arra a helyre, régióra vagy országra utal, ahol a terméket eredetileg előállították vagy forgalmazták – az Unióban egy termék általánosan elterjedt elnevezésévé vált”. E kifejezést azonban bíróságok, bírák, ügyvédek és elemzők egyszerűen olyan általánosan elterjedt és gyakori szavak tekintetében is használják, amelyek – pontosan köznévi jellegük miatt – nem jogosultak a földrajzi jelzéseként, illetve eredetmegjelöléseként való bejegyzésre.⁹ Mivel e

⁷ HL 2000. L 100., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 29. kötet, 20. o.

⁸ A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló, 1992. július 14-i tanácsi rendelet (HL 1992. L 208., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 13. kötet, 4. o.).

⁹ Mivel jelenleg nem rendelkeznek semmiféle földrajzi vonatkozással.

fogalmakat el kell egymástól különíteni, a „köznevesült kifejezés” megfogalmazást az 1151/2012 rendelet 3. cikkének (6) bekezdésében meghatározott különleges értelemben, egyébként pedig az „általánosan elterjedt szavak” kifejezést egyszerűen olyan szavak vagy kifejezések leírására javaslom használni, amelyek más összefüggésben köznévi jellegűnek minősülhetnek, vagy esetleg minősülnének.

25. Az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének a)–d) pontjai az e rendelet alapján bejegyzett elnevezésekkel kapcsolatos különböző tiltott cselekmények súlyosság szerinti fokozatos felsorolását tartalmazzák.¹⁰ Az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének a)–d) pontja azon különböző esetekre irányul, amikor egy termék forgalmazására valamely földrajzi árujelzőre, illetve eredetmegjelölésre történő kifejezett vagy hallgatólagos hivatkozás kíséretében, olyan körülmények között kerül sor, amely alkalmas a vásárlóközönség megtévesztésére vagy legalábbis arra, hogy a termék származására vonatkozóan gondolatátársítást váltson ki, vagy pedig lehetővé teszi a gazdasági szereplőnek, hogy a szóban forgó földrajzi árujelző, illetve eredetmegjelölés hírnevéből jogtalanul részesüljön.¹¹

26. A 2018. június 7-i Scotch Whisky Association ítéletben (C-44/17, EU:C:2018:415, 29. pont) a Bíróság megállapította, hogy a „használat” kifejezésnek a 110/2008 rendelet 16. cikkének a) pontjában „a földrajzi árujelzők bármilyen közvetlen vagy közvetett kereskedelmi használata a nyilvántartásban nem szereplő termékek tekintetében”¹² megfogalmazás vonatkozásában történő „alkalmazása meghatározásánál fogva megköveteli, hogy a vitatott megjelölés magát az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt használja, annak lajstromozott vagy legalábbis olyan formájában, amely annyira szoros kapcsolatban áll vele hangzásbeli és/vagy vizuális szempontból, hogy a vitatott megjelölés attól nyilvánvalóan nem elválasztható”. Ezen ítélet 44. pontjában a Bíróság megállapította, hogy az „idézés” fogalma¹³ „olyan helyzetet takar, amikor valamely termék megjelölésére használt kifejezés *magában foglalja az oltalom alatt álló földrajzi árujelző egy részét*, oly módon, hogy a fogyasztónak a termék neve láttán az e megjelölés alatt álló termék képe jut az eszébe referenciaképként”.¹⁴

27. Az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdése azonban úgy rendelkezik, hogy ha az oltalom alatt álló eredetmegjelölések (a továbbiakban: OEM) és földrajzi jelzések (a továbbiakban: OFJ) nyilvántartásában szereplő elnevezés¹⁵ köznevesült elemet foglal magában, e köznevesült elem használata nem sérti a fentiekben említett bejegyzett elnevezés e rendelet 13. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja szerinti oltalmát. Így magából az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdése második albekezdésének szövegéből egyértelműen kitűnik, hogy az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásában bejegyzett, összetett elnevezés magában foglalhat köznevesült vagy egyébként oltalomban nem részesülő elemeket.

10 Lásd: 2019. május 2-i Fundación Consejo Regulado de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego ítélet (C-614/17, EU:C:2019:344, 25. pont).

11 Lásd analógia útján: 2011. július 14-i Bureau national interprofessionnel du Cognac ítélet (C-4/10 és C-27/10, EU:C:2011:484, 46. pont), amely a szeszes italok meghatározásáról, megnevezéséről, kiszerezéséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról, valamint az 1576/89/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. január 15-i 110/2008/EK rendelet (HL 2008. L 39., 16. o., helyesbítés: HL 2009. L 228., 47. o.) 16. cikkére vonatkozott, amely lényegében megfelel az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének a)–d) pontjának.

12 Lásd analógia útján az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének a) pontját.

13 Lásd analógia útján az 1151/2012 rendelet 13. cikke [(1) bekezdésének] b) pontját.

14 Kiemelés tőlem. A Bíróság ugyanakkor – ezen ítélet 45. és 46. pontjában – megjegyzi, hogy az, hogy a megjelölés magában foglalja az oltalom alatt álló földrajzi árujelző egy részét, nem elengedhetetlen feltétel az „idézés” megállapításához. „A döntő kritérium az, hogy a fogyasztónak a vitatott megnevezés láttán közvetlenül az oltalom alatt álló földrajzi árujelzővel ellátott termék jut-e eszébe referenciaképként, amit a nemzeti bíróságnak kell értékelnie, adott esetben figyelembe véve, hogy a vitatott megnevezés magában foglalja-e az oltalom alatt álló földrajzi árujelző egy részét, továbbá, hogy e megnevezés és ezen árujelző között hangzásbeli és/vagy vizuális hasonlóság, illetve fogalmi közelség áll-e fenn”. 2018. június 7-i Scotch Whisky Association ítélet (C-44/17, EU:C:2018:415, 51. pont).

15 Úgy vélem, hogy ebben az összefüggésben az „elnevezés”, az „elem” vagy a „kifejezés” szó egymás szinonimájaként használhatók.

28. Így amennyiben egy OEM vagy OFJ több elemből/elnevezésből áll, amelyek közül egy vagy több valamely termék szokásosnak minősülő elnevezése, a szokásos elem/elnevezés harmadik fél általi használata – főszabály szerint – nem sérti az 1151/2012 rendelet¹⁶ 13. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja¹⁷ által a bejegyzett elnevezés bármilyen közvetlen vagy közvetett kereskedelmi célú felhasználásával, valamint bejegyzett elnevezéssel való bármely visszaéléssel, annak utánzásával vagy az arra való utalással szemben biztosított védelmet.¹⁸ Ez egy nagyon egyszerű példán keresztül mutatható be. A „Prosciutto di Parma” (pármai sonka) elnevezést bejegyezték az OEM-nyilvántartásba,¹⁹ ugyanakkor nem állítható, hogy a „prosciutto”/„sonka” kifejezést nem használhatják más gyártók és szállítók.

29. Ezt a fontos elvet erősítette meg a 2015. október 6-i Schutzgemeinschaft Milch und Milcherzeugnisse kontra Bizottság végzés (C-517/14, EU:C:2015:700), amelyben a Bíróság kimondta, hogy – mivel a Bizottság az „Edam Holland” elnevezés bejegyzésére vonatkozó, egy elnevezésnek az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába való bejegyzéséről [Edam Holland (OFJ)] szóló, 2010. december 2-i 1121/2010/EU bizottsági rendelet²⁰ 1. cikkében úgy határozott, hogy az „Edam” elnevezés szokásos jellegű – e kifejezés, az „Edam Holland” OFJ bejegyzése ellenére, az uniós jogrendben alkalmazandó elvek és szabályok betartása mellett továbbra is használható az Unió területén. A Bíróság ezért megállapította, hogy a Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül állapította meg többek között azt, hogy az 1121/2010 rendelet előírja, hogy az „edam” elnevezés továbbra is használható a sajtok forgalmazására.²¹

16 Az 1151/2010 rendelet 13. cikk c) és d) pontja, amelyre nem vonatkozik az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdésében szereplő, köznevesült elnevezésekkel kapcsolatos feltétel, olyan esetekre utal, amelyekben a jelzés által megkövetelt előírásoknak nem megfelelő termék származására vonatkozó hamis vagy megtévesztő megjelölés használata e termék származását illetően hamis benyomást kelt, vagy e termék valódi származására vonatkozóan alkalmas a fogyasztó megtévesztésére.

17 A Bíróság 2019. május 2-i Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego ítéletében (C-614/17, EU:C:2019:344, 24. pont) megállapította, hogy „[az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének b) pontja] védelmet nyújt »bármely« félrevezető utalással szemben, még akkor is, ha a bejegyzett elnevezéshez, az érintett termék csomagolásán feltüntetve, olyan kifejezéseket társítanak, mint a például a »féle«, »fajta«, »módszer«, »módon«, »utánzat«, vagy más hasonló kifejezés.” Ezen kívül »idézés« valósulhat meg akkor is, ha a termék valódi származása fel van tüntetve. 2018. június 7-i Scotch Whisky Association ítélet (C-44/17, EU:C:2018:415, 57. pont).

18 Lásd analógia útján: 2007. szeptember 12-i Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano kontra OHIM-Biraghi (GRANA BIRAGHI) ítélet (T-291/03, EU:T:2007:255, 58. pont). A 1999. március 4-i Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola ítélet (C-87/97, EU:C:1999:115, 25. pont) szerint az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének b) pontjában szereplő »idézés« fogalma olyan helyzetet takar, amikor valamely termék jelölésére használt kifejezés magában foglalja az oltalom alatt álló megjelölés egy részét, oly módon, hogy a fogyasztónak a termék neve láttán az e megjelölés alatt álló termék képe jut az eszébe referenciaképként. Úgy vélem, hogy főszabály szerint valamely köznevesült és OEM vagy OFJ részét képező terméknév használata *önmagában* nem jelentheti az 1121/2010 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti idézést. Meg kell jegyezni, hogy az ilyen köznevesült elnevezés más kifejezésekkel, képekkel stb. együtt történő használata bizonyos körülmények között azonban – álláspontom szerint – ilyen utalást jelenthet. Lásd analógia útján: 2018. június 7-i Scotch Whisky Association ítélet (C-44/17, EU:C:2018:415, 46. pont). Ezért egyetértek a Consorzioval abban, hogy az az önmagában vizsgált kérdés, hogy valamely OEM-ben vagy OFJ-ben szereplő kifejezés szokásos elnevezésnek minősül-e, nem feltétlenül elegendő annak a kérdésnek a megoldásához, hogy fennáll-e az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti jogsértés. E tekintetben az olasz kormány arra kérte a Bíróságot, hogy ne csak abban a kérdésben döntsön, hogy az „Aceto Balsamico di Modena” OFJ e megjelölés egyes, földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemeinek használatára is kiterjed-e, hanem azon feltételek tekintetében is, amelyek alapján megengedett vagy nem megengedett az „Aceto Balsamico” vagy a „Balsamico” elnevezés használata ecetalapú ízesítőszerke forgalmazására. Úgy ítélem meg, hogy ez a kérdés túlmutat a Bíróság előtt folyamatban lévő jelen eljárás tárgyán, mivel olyan tények és körülmények ismeretét igényli, amelyekre a jelen eljárás során még nem utaltak. Ezek a kérdések azonban lényegesek lehetnek a kérdést előterjesztő bíróság előtti alapeljáráásban. Megjegyzem ugyanakkor, hogy a Bíróság a közelmúltban hozott, 2019. május 2-i Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego ítéletében (C-614/17, EU:C:2019:344) viszonylag mélyebb betekintést nyújt az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti jogi szabályokba.

19 Az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába bejegyzett egyik elnevezés termékleírását érintő kisebb jelentőségű módosítás jóváhagyásáról (Prosciutto di Parma [OEM]) szóló, 2013. november 25-i 1208/2013/EU bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2013. 317., 8. o.)

20 HL 2010. L 317., 14. o. Lásd továbbá e rendelet (8) preambulumbekendését.

21 Lásd még egy elnevezésnek az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába való bejegyzéséről [Gouda Holland (OFJ)] szóló, 2010. december 2-i 1122/2010/EU bizottsági rendelet (HL 2010. L 317., 22. o.) és a 2015. október 6-i Schutzgemeinschaft Milch und Milcherzeugnisse kontra Bizottság végzés (C-519/14 P, EU:C:2015:702). E végzésben a Bíróság kimondta, hogy – mivel a Bizottság a „Gouda Holland” elnevezés bejegyzésére vonatkozó 1122/2010 rendelet 1. cikkében úgy határozott, hogy a „Gouda” elnevezés szokásos jellegű – e kifejezés, a „Gouda Holland” OFJ bejegyzése ellenére, az uniós jogrendben alkalmazandó elvek és szabályok betartása mellett továbbra is használható az Unió területén. A Bíróság ezért megállapította, hogy a Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül állapította meg többek között azt, hogy az 1122/2010 rendelet előírja, hogy a „Gouda” elnevezés továbbra is használható a sajtok forgalmazására.

30. Tekintettel az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja által biztosított rendkívül széles körű védelemre,²² – a jelen ügy vonatkozásában – az említett rendelkezések megsértésének bármely megállapítása előtt fontos meggyőződni arról, hogy az OEM és az OFJ nyilvántartásába bejegyzett összetett elnevezés tartalmaz-e köznevesült – és így nem védett – elemeket.

B. A „köznevesült kifejezés” fogalma az 1151/2012 rendelet és a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint

31. Amint arra korábban már utaltam, a „köznevesült kifejezés” 1151/2012 rendelet 3. cikkének (6) bekezdésében szereplő fogalma – véleményem szerint – pontosan meghatározott és körülhatárolt. Olyan terméknevet jelent, amely – bár arra a helyre, régióra vagy országra utal, ahol a terméket eredetileg előállították vagy forgalmazták – az Unióban *egy termék általánosan elterjedt elnevezésévé vált*.²³ A fogalom tehát olyan kifejezésekre utal, amelyek idővel elvesztették földrajzi vonatkozásukat. A 2009. július 2-i Bavaria és Bavaria Italia ítéletében (C-343/07, EU:C:2009:415, 107. pont) a Bíróság kimondta, hogy „egy OFJ esetében valamely elnevezés kizárólag akkor válik szokásossá, ha az egyrészt az áru földrajzi származása, másrészt az áru e földrajzi származásának tulajdonítható sajátos minősége, hírneve vagy egyéb jellemzői között fennálló közvetlen kapcsolat megszűnt, miáltal az elnevezés csak áruk valamely fajtáját vagy típusát jelöli”.

32. Amint arra már utaltam, az ebben az ügyben – sőt, más hasonló ügyekben – felmerülő nehézségek egy része abból ered, hogy az 1151/2012 rendelet egyedi és korlátozott módon határozta meg a „köznevesült” kifejezést. Mindazonáltal egyértelmű, hogy a „köznevesült” kifejezés 1151/2012 rendelet 3. cikkének (6) bekezdésében szereplő, szűkebb értelemben vett meghatározása mellett *a meglévő földrajzi vonatkozással nem rendelkező* és gyakran – némiképp eltávolodva e kifejezés jelentésétől – köznevesült kifejezésként meghatározott, *általánosan elterjedt elnevezések vagy szokásos kifejezések* használata nem sérti a bejegyzett elnevezés 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja alapján biztosított oltalmát.

33. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az 1999. március 16-i Dánia és társai kontra Bizottság ítéletének 80. pontjában (C-289/96, C-293/96 és C-299/96, EU:C:1999:141) a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az 1151/2012 rendelet köznevesült kifejezés használatára vonatkozó 41. cikkével azonos rendelkezésben foglalt „szokásossá vált elnevezés” fogalom alkalmazható azokra az elnevezésekre is, *amelyek mindig szokásosak voltak*.

34. Ezenfelül az 1998. június 9-i Chiciak és Fol ítéletében (C-129/97 és C-130/97, EU:C:1998:274, 37. pont) a Bíróság megállapította, hogy az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének megfelelő rendelkezés által biztosított oltalom nemcsak az összetett elnevezés egészére terjed ki, hanem annak alkotóelemeire is, amennyiben azok nem *köznevesült vagy közismert kifejezések*.²⁴

35. A német, a görög és a spanyol kormány, valamint a Bizottság úgy véli, hogy az „Aceto”, a „Balsamico” és az „Aceto Balsamico” köznevesült és/vagy közismert kifejezések. Például a Bíróság előtt arra hivatkoztak, hogy a „balsamico” kifejezés a „balsamun” latin szóból vagy a „βάλσαμον” görög szóból²⁵ ered, az olasz, a spanyol és a portugál nyelvben használják, és többek között gyógyászati célokra használt nyugtató készítményre vonatkozik.

²² Az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének b) pontja által biztosított széles körű védelemről lásd a közelmúltban hozott 2019. május 2-i Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego ítéletet (C-614/17, EU:C:2019:344).

²³ Kiemelés tőlem.

²⁴ Lásd továbbá: 2009. szeptember 10-i Severi ítélet (C-446/07, EU:C:2009:530, 50. pont).

²⁵ A görög kormány jelezte, hogy a „βάλσαμον” görög szó – egyik jelentésében – „olyan dolgot jelent, amely élvezetet nyújt vagy enyhíti a fájdalmat, illetve a szenvedést”.

36. Annak megítélése során, hogy valamely kifejezés az 1151/2012 rendelet 3. cikkének (6) bekezdésében szereplő meghatározás sajátos kontextusában köznevesült-e, vagy hogy közismert (és így az általam bemutatott tágabb értelemben vett köznevesült) kifejezésnek minősül-e, véleményem szerint nem feltétlenül annak a kérdésnek az eldöntése a meghatározó, hogy a kifejezésnek mi a jelentése egy adott nyelven,²⁶ hanem inkább az, hogy hiányzik-e a meglévő földrajzi vonatkozás.

37. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy annak ellenére, hogy a „feta” olasz nyelven „szeletet” jelent²⁷, és így – legalábbis első látásra – közismert kifejezésnek tűnik, a Bíróság a 2005. október 25-i Németország és Dánia kontra Bizottság ítéletében (C-465/02 és C-466/02, EU:C:2005:636, 88. és 94. pont) megállapította, hogy a „feta” elnevezés OEM-ként sajt esetében nem szokásossá vált elnevezés.²⁸ A Bíróság megállapította, hogy a Bizottság jogosult volt arra a következtetésre jutni, hogy a „feta” a Görögországban előállított sajtok tekintetében eredetmegjelölésnek minősül. E döntést azonban az adott ügyben tett konkrét és egyedi ténymegállapítások figyelembevételével kell értelmezni.

38. Ebben az ügyben a Német Szövetségi Köztársaság és a Dán Királyság az 1107/96/EK rendelet mellékletének a feta²⁹ név tekintetében történő módosításáról szóló, 2002. október 14-i 1829/2002/EK bizottsági rendelet megsemmisítését kérte, többek között arra hivatkozva, hogy a 2081/92 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése – azaz a jelenlegi 1151/20121 rendelet 3. cikke (6) bekezdésének és 41. cikke (2) bekezdésének elődje – értelmében szokásossá vált. Annak vizsgálata során, hogy a „feta” szó szokásossá vált-e, a Bíróság figyelembe vette az érintett termék gyártási helyét mind abban a tagállamban, mind azon kívül, amely megkapta a szóban forgó elnevezés oltalmát, e termék fogyasztását, és azt a módot, ahogyan a fogyasztók értelmezik ezen elnevezést az érintett tagállamban és azon kívül, az említett termékre vonatkozó különös nemzeti szabályozás létezését, valamint azt a módot, ahogyan az említett elnevezést a közösségi jogban használják.³⁰

26 Ezért pedig állítólag – közvetve – egy olyan kifejezés, amely nem rendelkezik földrajzi vonatkozással. Ezzel nem arra utalok, hogy nincs jelentősége annak, hogy egy kifejezés konkrét jelentéssel bír-e. Önmagában azonban nem feltétlenül elegendő annak bizonyítására, hogy a bejegyzett OFJ/OEM-ben szereplő elnevezés köznevesült kifejezésnek minősül.

27 Maga a „feta” kifejezés – az olyan kifejezésekkel ellentétben, mint a „Bayerisches Bier” (2009. július 2-i Bavaria és Bavaria Italia ítélet, C-343/07, EU:C:2009:415) és a „Parmesan” (2008. február 26-i Bizottság kontra Németország ítélet, C-132/05, EU:C:2008:117) – önmagában nem utal egy adott földrajzi helyre. Konkrét ténybeli bizonyítékok alapján azonban megállapították, hogy fennáll ilyen földrajzi vonatkozás. A 2007. szeptember 12-i Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano kontra OHIM-Biraghi (GRANA BIRAGHI) ítéletében (T-291/03, EU:T:2007:255, 81. pont) a Törvényszék megállapította, hogy „azzal az állítással, hogy a »grana« kifejezés nem egy földrajzi területet jelöl, a Biraghi lényegében annak bizonyítására törekszik, hogy a »grana« elnevezés semmiképpen sem élvezheti a 2081/92 rendelet által biztosított oltalmat, mivel az nem felel meg az említett rendelet 2. cikkében szereplő eredetmegjelölés meghatározásának. Márpedig nincs jelentősége annak, hogy a »grana« elnevezés abból ered-e, hogy az azzal megjelölt sajt szemcsés szerkezetű, vagy abból, hogy azt eredetileg a Valle Granában termelték, mivel a 2081/92 rendelet 2. cikkének (3) bekezdése értelmében az OEM-et alkothatja egy hagyományos nem földrajzi elnevezés is, amely valamely régióból vagy meghatározott helyről származó élelmiszert jelöl meg, amelyek olyan homogén természeti jellemzőket jelenítenek meg, amelyek elhatárolják a szomszédos területektől [...]. Ebben a tekintetben az nem vitatott, hogy a grana sajt a Pó-síkság régiójából származik. Ennek alapján a grana sajt megfelel a 2081/92 rendelet 2. cikke (3) bekezdésének.” A 2017. december 14-i Consejo Regulador de la Denominación de Origen „Torta del Casar” kontra EUIPO – Consejo Regulador „Queso de La Serena” (QUESO Y TORTA DE LA SERENA) ítéletének (T-828/16, nem tették közzé, EU:T:2017:918) 41. pontjában a Törvényszék ismét kimondta, hogy nem elegendő pusztán annak megállapítása, hogy a földrajzi területet nem jelölő OEM részét képező kifejezés önmagában kizárja az 510/2006 rendelet által biztosított védelmet. Ezért a részletes bizonyítékok elemzését követően a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy nem zárható ki, hogy a „Torta del Casar” OEM részét képező „Torta” kifejezés nem minősül köznevesült kifejezésnek, és önmagában is védett. Erre annak ellenére került sor, hogy a „Torta” kifejezés a szóban forgó termék (sajt) alakjára utalt, és – megjegyzem – több nyelven is „süteményt” jelent.

28 Lásd még: 2017. december 14-i Consejo Regulador „Torta del Casar” kontra EUIPO – Consejo Regulador „Queso de La Serena” (QUESO Y TORTA DE LA SERENA) ítélet (T-828/16, nem tették közzé, EU:T:2017:918).

29 HL 2002. L 277., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 37. kötet, 195. o.

30 2005. október 25-i Németország és Dánia kontra Bizottság ítélet (C-465/02 és C-466/02, EU:C:2005:636, 76–99. pont). Azon kérdést illetően, hogy a „parmesan” kifejezés olyan szokásos elnevezéssé vált-e, amelynek használata nem minősülne a „Parmigiano Reggiano” OEM-re történő jogellenes félrevezető utalásnak, a Bíróság 2008. február 26-i Bizottság kontra Németország ítéletében (C-132/05, EU:C:2008:117, 54. pont) megállapította, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság szótárakból vett és szakirodalmi szemelvények bemutatására szorítkozott, amelyek nem adnak áttekintést arról a módról, ahogyan a fogyasztók Németországban és más tagállamokban értelmezik a „parmesan” szót. Ezenkívül – a Bíróság szerint – e tagállam nem szolgált a „parmesan” megjelölés alatt Németországban és más tagállamokban forgalmazott sajt előállítására, illetve fogyasztására vonatkozó számadattal.

39. Ahogy a Bíróság ítéletének 86–90. pontjában megjegyezte:

„86. A Bíróság elé terjesztett információk arra utalnak, hogy a görögországi fogyasztók többsége földrajzi értelemben, nem pedig szokásos elnevezésként érti a »feta« szót. Ezzel szemben úgy tűnik, hogy Dániában a fogyasztók többsége szerint szokásossá vált elnevezésről van szó. A többi tagállamot illetően a Bíróságnak nincsen biztos adata.

87. A Bíróság elé terjesztett adatok azt is bizonyítják, hogy a nem görög tagállamokban a fetát rendszeresen olyan címkékkal forgalmazzák, amelyeken a kulturális hagyományokra és a görög civilizációra utalnak. Joggal lehet ebből arra következtetni, hogy ezekben a tagállamokban a fogyasztók a fetát olyan sajtnak tekintik, amely a Görög Köztársasággal van kapcsolatban, még ha valójában valamely másik tagállamban is készült.

88. Ezek a különböző szempontok, amelyek a más tagállamokbeli fetafogyasztásra vonatkoznak, arra utalnak, hogy a »feta« nem szokásossá vált elnevezés.

89. Ami a német kormánynek a megtámadott rendelet (20) preambulumbekzdésének második mondatára irányuló érvét illeti, a jelen ítélet 87. pontjából következik, hogy joggal állítható a Görög Köztársaságon kívüli más tagállamok fogyasztóival kapcsolatban, hogy »[...] szándékosan sugalmazzák a feta elnevezés és Görögország közötti kapcsolatot, kihasználva ezzel az eredeti termék jó hírét, ami a fogyasztók megtévesztésének valóságos kockázatát jelenti«.

90. A német kormánynek ezzel ellentétes előterjesztése tehát nem megalapozott.”³¹

40. Valójában az említett ügy azzal foglalkozott, hogy – amint azt a Bíróság is megállapította – az európai fogyasztók túlnyomó többsége számára a „feta” szó kitörölhetetlen módon a Görögországban előállított különleges sajtához kapcsolódik. Valóban, a kifejezés e fogyasztók számára – az olasz nyelvűek kivételével – nem rendelkezik más jelentéssel. Következésképpen a Bizottság jogosan jutott arra a következtetésre, hogy a „feta” szó a 2081/92 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének alkalmazásában nem minősült szokásos kifejezésnek, mivel meglévő földrajzi vonatkozással rendelkezett.

41. Amennyiben a kérdés kizárólag személyes megítélés tárgya lenne, úgy vélem, hogy – a jelen ügy vonatkozásában – ezzel ellentétes következtetésre jutottam volna. Az „Aceto” nyilvánvalóan általánosan elterjedt olasz szó, míg a „balsamico” szó számos fogyasztó képzetében kétségtávol szorosan kapcsolódik a Consorzio által gyártott termékhez, a „balzsam” és a „balzsamkészítmény” alapvető szótő (szótövek) – véleményem szerint – túl gyakori és elterjedt szavak ahhoz, hogy OFJ-ként külön-külön védelemben részesüljön(enek). Véleményem szerint nem állítható az sem, hogy e szavak meglévő földrajzi vonatkozással rendelkeznek, és így ez alapján e szavak az 1151/2012 rendelet 3. cikkének (6) bekezdése alkalmazásában „köznevesült kifejezésnek” minősülnének.

42. Mindazonáltal a vizsgálat végső soron arra irányul, hogy miként észlelheti e szavakat „szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagfogyasztó”.³² Végül a nemzeti bíróság feladata lenne ennek ellenőrzése és értékelése, esetleg megfelelő fogyasztói felmérések és hasonló igénybevitelével.³³

31 2005. október 25-i Németország és Dánia kontra Bizottság ítélet (C-465/02 és C-466/02, EU:C:2005:636, 86–90. pont).

32 Lásd analógia útján: 2019. május 2-i Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego ítélet (C-614/17, EU:C:2019:344, 50. pont).

33 A nemzeti bíróságok által vizsgálendő bizonyítékok részletes áttekintéséhez lásd 2007. szeptember 12-i Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano kontra OHIM – Biraghi [GRANA BIRAGHI] ítéletet, T-291/03, EU:T:2007:255, 65–67. pont.

43. A nemzeti bíróság ilyen megállapítása hiányában – e körülmények között – úgy gondolom, hogy a Bíróság egyszerűen nincs abban a helyzetben, hogy eldöntse, hogy az „aceto” és a „balsamico” szavak az általam ismertetett értelemben általánosan elterjedt szavak-e, vagy hogy e szavak egyben az 1151/2012 rendelet 3. cikkének (6) bekezdésében foglalt különleges értelemben vett „köznevesült kifejezésnek” is minősülnek-e. E fenntartás ellenére azonban úgy vélem, hogy a Bíróság végleges döntést tud hozni ebben a kérdésben, amennyiben azt az 583/2009 rendelet rendelkezéseinek elemzése tekintetében kissé eltérő nézőpontból közelítjük meg. E tekintetben e rendelet preambulumbekzdéseit különösen tanulságosnak találtam. Ez az a kérdés, amelyre most rátérnék.

C. Az 583/99 rendelet értelmezése

44. Az 583/2009 rendelet 1. cikkének és I. mellékletének megfelelően az „Aceto Balsamico di Modena (OF)” összetett elnevezés bejegyzésre került. Az említett rendelet 1. cikke vagy I. melléklete az említett összetett elnevezés oltalmának terjedelme tekintetében nem tartalmaz semmiféle korlátozást vagy minősítést.

45. Az 583/2009 rendelet (2), (3), (5) és (7) preambulumbekzdéséből azonban kitűnik, hogy Németország, Görögország³⁴ és Franciaország kifogással élt az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés bejegyzése ellen. Úgy tűnik, hogy elsősorban Németország és Görögország vélte úgy többek között, hogy az „Aceto balsamico” kifejezés szokásosnak minősül. (A kontextusból azt a következtetést kell levonni, hogy a „köznevesült kifejezés” kifejezést általánosan elterjedt és gyakori szavak szinonimájaként használták.)

46. Ezen túlmenően az 583/2009 rendelet (10) preambulumbekzdése többek között kimondja, hogy „az oltalom az „Aceto Balsamico di Modena” *összetett elnevezésre* vonatkozik. Az összetett elnevezés egyes, földrajzi utalást nem tartalmazó tagjait – akár egyszerre többet is közülük –, valamint fordításukat a közösségi jogrend elveinek és szabályainak betartásával a Közösség egész területén használni lehet.”³⁵

47. A szóban forgó preambulumbekzdések tartalma és az „Aceto Balsamico di Modena” OFJ bejegyzését övező nyilvánvaló ellentmondás ellenére emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság az 583/2009 rendelet 1. cikkében vagy I. mellékletében nem határozta meg konkrétan, hogy az „Aceto”, a „Balsamico” vagy az „Aceto Balsamico” kifejezések szokásos kifejezések-e (akár a rendelet szerinti különleges értelemben, akár e kifejezések más, szélesebb értelemben, amiatt, hogy azok pusztán általánosan elterjedt szavak) vagy földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemeknek minősülnek-e, és így – a szóban forgó OFJ bejegyzése ellenére – az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdésével összhangban továbbra is használhatók az Unió területén.

48. Ez a megközelítés ellentétes például az 1121/2010 rendelet esetében fennálló helyzettel, amelyben nemcsak a szóban forgó rendelet (8) preambulumbekzdése, hanem annak rendelkező része is egyértelműen arra utalt, hogy az „Edam” elnevezés szokásosnak minősül.³⁶

34 Németország és Görögország megjegyezte, hogy a legalább öt éve jogszerűen forgalomban vannak a többek között „Balsamessig”, „Aceto balsamico”, „balsamico” és „balsamon” néven értékesített termékek. A spanyol kormány észrevételeiben jelezte, hogy a „balsamecet” kifejezés meghatározását az ecetek előállítására és forgalmazására vonatkozó minőségi követelmények szabályait megállapító 661/2012 sz. királyi rendelet (Real Decreto 661/2012, de 13 de abril, por el que se establece la norma de calidad para la elaboración y comercialización de los vinagres) 3. cikke tartalmazza. Ezen kívül e kormány szerint a szóban forgó királyi rendeletet a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló, 1998. június 22-i 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 1998. L 204., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 337. o.) összhangban bejelentették. A spanyol kormány ezért azt állítja, hogy a királyi rendeletnek megfelelő termékeket évek óta olyan balzsameceteként értékesítették, amelyre nem terjed ki az „Aceto Balsamico di Modena” OFJ vagy akár az „Aceto balsamico tradizionale di Modena” és az „Aceto balsamico tradizionale di Reggio Emilia” OEM-ek.

35 Kiemelés tőlem.

36 Az olasz kormány jelentős mértékben támaszkodott arra a tényre, hogy az 583/2009 rendelet rendelkező része nem utal kifejezetten arra, hogy az „Aceto Balsamico” vagy a „Balsamico” elnevezés szokásos elnevezésnek minősül.

49. Meg kell azonban jegyezni, hogy 1998. június 9-i Chiciak és Fol ítéletében (C-129/97 és C-130/97, EU:C:1998:274, 39. pont) a Bíróság az összetett kifejezések eredetmegjelölésben történő használata tekintetében azt állapította meg,³⁷ hogy az a tény, hogy a szóban forgó eredetmegjelölést nyilvántartásba vevő rendelet mellékletében nem szerepelt olyan lábjegyzet, amely meghatározta volna, hogy az eredetmegjelölés egyik része tekintetében nem kérték a bejegyzést,³⁸ *nem feltétlenül jelentette* azt, hogy minden egyes eleme oltalomban részesült.³⁹ Ezzel szemben a 2008. február 26-i Bizottság kontra Németország ítéletében (C-132/05, EU:C:2015:117, 31. pont) a Bíróság elutasította azt az érvet, miszerint valamely OEM csak pontosan abban a formában részesül oltalomban, ahogyan bejegyezték.⁴⁰

50. Összefoglalva, nem lehet következtetést levonni abból, hogy az 583/2009 rendelet 1. cikke és I. melléklete kifejezetten nem határozza meg, hogy az „Aceto”, a „Balsamico” vagy az „Aceto Balsamico” kifejezések szokásos kifejezések-e (akár a rendelet 3. cikke (6) bekezdésének különleges értelmében, akár amiatt, hogy pusztán általánosan elterjedt szavak) vagy földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemeknek minősülnek-e.

51. Tekintettel arra, hogy az 583/2009 rendelet 1. cikkének és I. mellékletének fentiekben említett ítélkezési gyakorlat fényében értelmezett megfogalmazásából nem egyértelmű, hogy az „Aceto”, a „Balsamico” vagy az „Aceto Balsamico” kifejezések szokásos kifejezések-e (és ismételten, akár a rendelet 3. cikke (6) bekezdésének különleges értelmében, akár amiatt, hogy pusztán általánosan elterjedt szavak) vagy földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemeknek minősülnek-e, úgy vélem, hogy e rendelkezéseket a rendelet preambulumbekézdéseinek fényében kell értelmezni. Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy valamely uniós jogi aktus rendelkező része elválaszthatatlan annak indokolásától, abban az értelemben, hogy a jogi aktust – amennyiben az szükséges – az elfogadásához vezető okok figyelembevételével kell értelmezni.⁴¹

52. E tekintetben az 583/2009 rendelet (2)–(5), (7), (8) és (10) preambulumbekézdései nyilvánvalóan és egyértelműen jelzik, hogy az európai jogalkotó (jelen esetben a Bizottság) a Németország, Görögország és Franciaország által emelt kifejezett kifogások alapján úgy ítélte meg, hogy az „Aceto”, „Aceto Balsamico” és a „Balsamico” kifejezések szokásos kifejezéseknek vagy földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemeknek minősülnek, és hogy kizárólag az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés egésze, nem pedig annak egyes, földrajzi utalást nem tartalmazó tagjai részesültek oltalomban.

37 Ebben az esetben a sajtok tekintetében „Époisses de Bourgogne”.

38 Nevezetesen az „Époisses” kifejezés.

39 Ezért úgy vélem, hogy az olasz kormány arra való hivatkozása, hogy az „Edam” és a „Gouda” kifejezéseket a vonatkozó rendeletekben kifejezetten szokásos kifejezésnek minősítették, önmagában nem döntő.

40 A Bíróság a 2008. február 26-i Bizottság kontra Németország ítéletének (C-132/05, EU:C:2008:117) 29. pontjában a 1998. június 9-i Chiciak és Fol ítéletére (C-129/97 és C-130/97, EU:C:1998:274, 38. pont) hivatkozva megállapította, hogy az, hogy nem létezik azt bizonyító nyilatkozat, hogy valamely elnevezés bizonyos összetevői tekintetében nem kérték a 13. cikk által biztosított oltalmat, nem jelent elegendő alapot az említett oltalom terjedelmének meghatározásához.

41 2004. április 29-i Olaszország kontra Bizottság ítélet (C-298/00 P., EU:C:2003:240, 97. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezen kívül a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az uniós jogi rendelkezések értelmezésénél nemcsak a rendelkezés megfogalmazását, hanem a szöveggörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek a részét képezi (lásd többek között: 2018. január 23-i Piotrowski-ítélet, C-367/16., EU:C:2018:27, 40. pont; 2018. február 7-i American Express ítélet, C-304/16, EU:C:2018:66, 54. pont). Igaz, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jogi aktusok preambulumának nincs kötelező hatálya, és arra nem lehet hivatkozni sem az adott jogi aktus rendelkezéseitől való eltérés, sem az e rendelkezések szövegétől nyilvánvalóan eltérő értelmezés céljából (2009. április 2-i Tyson Parketthandel ítélet, C-134/08, EU:C:2009:229, 16. pont). Jelen ügyben azonban, tekintettel arra, hogy az 583/2009 rendelet 1. cikke és I. melléklete nem egyértelmű az üggyel kapcsolatban, az említett rendelet preambulumbekézdéseire való hivatkozás, amely távolról sem eredményez *contra legem* értelmezést, rávilágít az uniós jogalkotó szándékára.

53. Az 583/2009 rendelet (8) preambulumbekzdése az „Aceto Balsamico di Modena” hírnevét hangsúlyozza, és a (10) preambulumbekzdésből kitűnik, hogy a Németország, Görögország és Franciaország által az „Aceto”, az „Aceto Balsamico” és a „Balsamico” kifejezések bejegyzése ellen emelt kifogások ellenére nem emeltek kifogást az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés egészével szemben. Ahogy azt már korábban is említettem, a (10) preambulumbekzdés megállapítja, hogy „az oltalom az »Aceto Balsamico di Modena« *összetett elnevezésre*⁴² vonatkozik”, és hogy ezen összetett elnevezés egyes, földrajzi utalást nem tartalmazó tagjait – főszabály szerint – lehet használni.

54. Ennek megfelelően úgy vélem, hogy különösen az 583/2009 rendelet (10) preambulumbekzdéséből az következik, hogy az európai jogalkotó úgy vélte, hogy az „Aceto”, az „Aceto Balsamico” és a „Balsamico” kifejezések (e fogalom mindkét értelmében) szokásos kifejezéseknek, vagy olyan földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemeknek minősülnek, amelyek nem részesültek oltalomban, és amelyeket az unió jogrend elveinek és szabályainak betartásával továbbra is lehet használni.

55. A Bíróság 1981. december 9-i Bizottság kontra Olaszország (193/80, EU:C:1981:298) és 1985. október 15-i Bizottság kontra Olaszország (281/83, EU:C:1985:407) ítéletei egyértelműen alátámasztják az 583/2009 rendelet azon értelmezését, amely az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés egészének biztosított oltalom hatályát korlátozná ahelyett, hogy kiterjesztené az oltalmat az egyes, földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemekre. Ezekben az ügyekben a Bíróság megállapította, hogy az „Aceto” kifejezés olaszul ecetet jelent, és úgy ítélte meg, hogy az köznevesült kifejezés. Mivel ezek az ügyek az áruk szabad mozgására vonatkoztak, a Bíróság a „köznevesült kifejezés” megfogalmazást nyilvánvalóan abban az értelemben használta, hogy az „aceto” szó általánosan elterjedt olasz szó az ecetre.

56. Annak ellenére, hogy az 583/2009 rendelet 1. cikkében vagy I. mellékletében egyáltalán nincs olyan utalás, amely kifejezetten korlátozná az „Aceto” kifejezés oltalmát, ez az általánosan elterjedt kifejezés – a fent említett ítélkezési gyakorlat fényében – e rendelet alapján nem részesülhet oltalomban.⁴³

57. Továbbá, álláspontom szerint az „Aceto Balsamico di Modena” OFJ-vel – a „tradizionale”⁴⁴ kiegészítő szó és a „balsamico” esetében a „b” nagybetűvel írása kivételével – szinte teljesen megegyező „Aceto balsamico tradizionale di Modena (OEM)” elnevezés 813/2000 rendelet alapján történő bejegyzése – álláspontom szerint – egyértelműen annak megállapítása mellett szól, hogy csak az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés egésze részesül oltalomban, és hogy az „Aceto”, „balsamico” és az „Aceto balsamico” kifejezések egyszerűen általánosan elterjedt kifejezések. Ezt a megközelítést egyértelműen támogatja az 583/2009 rendelet (8) és (9) preambulumbekzdése.

58. Úgy vélem továbbá, hogy az „Aceto balsamico tradizionale di Reggio Emilia” (OEM) elnevezés 813/2000 rendelet alapján történő bejegyzése is arra enged utalni, hogy az „Aceto”, a „balsamico” és az „Aceto Balsamico” elnevezések általános elterjedt kifejezések.

59. Ezzel szemben a „Modena”⁴⁵ szóhoz kapcsolódó nyilvánvaló földrajzi vonatkozás miatt úgy vélem, hogy e kifejezés vagy a „di Modena” kifejezés ecettel vagy más ízesítőszerrel kapcsolatos használata az 1151/2012 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében nemcsak az „Aceto balsamico di Modena”, hanem az „Aceto balsamico tradizionale di Modena” kifejezésre is utalhat.

⁴² Kiemelés tőlem.

⁴³ Lásd az 1151/2012 rendelet 3. cikkének (6) bekezdését, 6. cikkének (1) bekezdését, 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdését és 41. cikkét.

⁴⁴ A „hagyományos” szó olasz megfelelője.

⁴⁵ Ami Modena olasz városát juttatja eszünkbe.

60. Ezért úgy vélem, hogy az 583/2009 rendelet alapján az „Aceto Balsamico di Modena” elnevezés egészének oltalma nem terjed ki az egyes, általánosan elterjedt szavak vagy földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemek, nevezetesen az „Aceto”, a „Balsamico” és a „Aceto Balsamico” használatára.⁴⁶ Ezek az egyes, általánosan elterjedt szavakat vagy földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemeket az uniós jogrend elveinek és szabályainak betartásával lehet használni.

VI. Véggövetkeztetés

61. A fenti megfontolások tükrében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) által előterjesztett kérdésre a következőképpen válaszoljon:

„A 2009. július 3-i 583/2009/EK bizottsági rendelet alapján az »Aceto Balsamico di Modena« elnevezés egészének oltalma nem terjed ki az egyes, általánosan elterjedt szavak vagy földrajzi utalást nem tartalmazó alkotóelemek, nevezetesen az »Aceto«, a »Balsamico« és az »Aceto Balsamico« használatára.”

⁴⁶ A 2011. július 7-i Acetificio Marcello de Nigris kontra Bizottság végzésében (T-351/09, nem tették közzé, EU:T:2011:339) a Törvényszék megállapította, hogy az 583/2009 rendelet (10) preambulumbekzdése biztosítja, hogy az „Aceto Balsamico di Modena” összetett elnevezés egésze oltalom alatt áll. Ezért ezen összetett elnevezés egyes, földrajzi utalást nem tartalmazó tagjait – még ha azokat együttesen is használják –, valamint azok fordításait valamennyi tagállamban lehet használni. A Törvényszék e megállapítása ugyan nem köti a Bíróságot, azonban azzal teljes mértékben egyetértek.